

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.13>

УДК 316.7:37.017

Кулікова С. В.

РЕАЛІЗАЦІЯ І РОЗШИРЕННЯ СПЕКТРУ НАПРЯМІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИКА ВИХОВНОГО ВПЛИВУ НА ОСОБИСТІТЬ У ПЕРІОД КІНЦЯ ХХ – ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХХІ СТ.

Стаття присвячена дослідженню реалізації та диверсифікації напрямів соціокультурної діяльності як значущого чинника виховного впливу на формування особистості в умовах трансформаційного суспільства кінця ХХ – першої половини ХХІ століття.

Автор визначає фактори, що детермінують цей процес, зокрема глобалізація (відбувається інтенсивний обмін культурними цінностями, як матеріальними, так і нематеріальними, реалізуються міжнародні соціокультурні проєкти та програми, спрямовані на підтримку міжкультурної комунікації, сприяння міжкультурному порозумінню, формування толерантності та подолання міжкультурних бар'єрів), інформатизація (цифрові технології радикально трансформували ландшафт соціокультурної діяльності, відкриваючи безпрецедентні можливості для розширення доступу до світової культурної спадщини, участі в інтерактивних віртуальних культурних заходах та продукування власного культурного контенту, що сприяє активізації творчої самореалізації громадян), зміна ціннісних орієнтацій (в умовах постмодерної реальності відбувається поступовий перехід до домінування постматеріалістичних цінностей, серед яких особливої значущості набувають особиста автономія, автентичне самовираження, креативність та прагнення до самореалізації) та розвиток креативних індустрій (сектор креативних індустрій, що охоплює різноманітні види економічної діяльності, пов'язані з творчістю, інноваціями та використанням інтелектуальної власності набуває дедалі більшого значення як генератор новітніх форм соціокультурної діяльності, що інтегрують творчий потенціал, підприємництво та соціально-орієнтовані ініціативи).

Автором розглянуто вплив нових напрямів соціокультурної діяльності на соціалізацію, інкультурацію, розвиток творчого потенціалу та громадянської позиції особистості. Окреслено проблемні зони та перспективи оптимізації виховного потенціалу соціокультурної діяльності в сучасних умовах.

Ключові слова: соціокультурна діяльність, виховання, особистість, ціннісні орієнтації, виховний вплив.

Актуальний етап соціального розвитку характеризується безпрецедентною інтенсивністю соціально-економічних, політичних та культурних трансформацій, що зумовлює зростання значущості ефективного виховного впливу на особистість з метою формування соціально компетентного, адаптивного та гармонійно розвиненого суб'єкта суспільних відносин. В даному контексті, соціокультурна діяльність розуміється як ключовий механізм соціалізації та інкультурації особистості, забезпечуючи трансмісію культурних цінностей, стимулювання креативного потенціалу та формування активної громадянської позиції, що є визначальними атрибутами демократичного суспільства.

Період кінця ХХ – першої половини ХХІ століття ознаменувався

екстенсивним розширенням спектру напрямів соціокультурної діяльності, що детерміновано комплексною взаємодією таких факторів, як прогресуючі глобалізаційні процеси, експоненційний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, фундаментальні зрушення у ціннісних орієнтаціях суспільства (перехід до постматеріалістичних цінностей) та активний розвиток креативних індустрій як генераторів інноваційних соціокультурних практик та економічного зростання.

Проблематика соціокультурної діяльності та її впливу на становлення особистості є об'єктом широкого наукового інтересу й репрезентована значним масивом досліджень у різноманітних галузях гуманітарного знання. Фундаментальні теоретико-методологічні засади соціокультурної діяльності були сформульовані в працях класиків соціальної філософії та культурології, зокрема М. Бахтіна, Ю. Лотмана, К. Леві-Стросса, які розглядали культуру як семіотичну систему, що акумулює сукупність знаків, цінностей та смислових конструктів, які відіграють визначальну роль у формуванні особистості, детермінуючи її світогляд, ціннісні орієнтації та поведінкові патерни.

Педагогічні аспекти соціокультурної діяльності були детально проаналізовані в роботах видатних педагогів-новаторів А. Макаренка, В. Сухомлинського С. Шацького та ін., які емпірично обґрунтували значення колективної діяльності, творчої активності та ігрових практик у процесі виховання гармонійно розвиненої особистості, здатної до соціальної адаптації та самореалізації.

Проблематика соціокультурної діяльності набула значного висвітлення в сучасній вітчизняній науковій літературі, що підтверджується численними дослідженнями, проведеними такими вченими, як С. Виткалов, М. Гавриленко, О. Копієвська, Н. Кочубей, Г. Лещук, І. Лисакова, Д. Малков, Я. Никорак, В. Степанов, Т. Спіріна, І. Червінська, Ю. Щербина-Яковлева та ін. Зазначені дослідники зробили вагомий внесок у вивчення різних аспектів соціокультурної діяльності, включаючи її теоретичні засади, методичні особливості та роль у соціалізації особистості тощо.

Метою статті є дослідження реалізації та розширення спектру напрямів соціокультурної діяльності як чинника виховного впливу на особистість у період кінця ХХ – першої половини ХХІ століття, а також визначення перспективних напрямів розвитку цієї сфери в контексті сучасних викликів та можливостей.

Соціокультурна діяльність являє собою складну та багатовимірну соціальну систему, що інтегрує різноманітні сфери суспільної життєдіяльності, включаючи формальну та неформальну освіту, фундаментальні та прикладні наукові дослідження, професійне та аматорське мистецтво, масовий та професійний спорт, організований та неорганізований дозвіллевий простір та інші види соціальної активності [1, с. 143].

На думку Г. Лещук, у період кінця ХХ – першої половини ХХІ століття констатується значна диверсифікація напрямів соціокультурної діяльності, зумовлена комплексною взаємодією низки детермінант, до яких можна віднести наступні.

1. Процеси глобалізації, що характеризуються зростаючою взаємозалежністю та інтеграцією національних економік і культур, зумовили виникнення транснаціональних культурних потоків, що призвело до гібридизації культурних форм і практик, а також до формування нових видів соціокультурної діяльності, які поєднують елементи різних культурних традицій. Відбувається інтенсивний обмін культурними цінностями, як матеріальними, так і нематеріальними, реалізуються міжнародні соціокультурні проекти та програми, спрямовані на підтримку міжкультурної комунікації, сприяння міжкультурному порозумінню, формування толерантності та подолання міжкультурних бар'єрів [4, с. 99].

2. В умовах постмодерної реальності відбувається поступовий перехід до домінування постматеріалістичних цінностей, серед яких особливої значущості набувають особиста автономія, автентичне самовираження, креативність та прагнення до самореалізації. Ця аксіологічна трансформація зумовила виникнення інноваційних форм соціокультурної діяльності, що відповідають зростаючим потребам індивідів у розвитку особистісного потенціалу, творчій самореалізації та пошуку індивідуальної ідентичності. Акцент переноситься на визнання унікальності кожної особистості, підтримку її самобутнього творчого прояву та формування індивідуальної системи цінностей, що базується на принципах свободи вибору, толерантності та поваги до різноманіття [7, с. 75].

3. Сектор креативних індустрій, що охоплює різноманітні види економічної діяльності, пов'язані з творчістю, інноваціями та використанням інтелектуальної власності (зокрема дизайн, мода, музична індустрія, кінематограф, літературна творчість та інші), набуває дедалі більшого значення як генератор новітніх форм соціокультурної діяльності, що інтегрують творчий потенціал, підприємництво та соціально-орієнтовані ініціативи. Креативні індустрії не лише стимулюють економічне зростання, сприяючи створенню нових робочих місць та збільшенню валового регіонального продукту, а й відіграють важливу роль у формуванні позитивного іміджу територій, підвищенні їхньої інвестиційної привабливості та сприяють диверсифікації культурного ландшафту. Розвиток креативних індустрій сприяє формуванню інноваційного середовища [3, с. 177].

4. На думку Ю. Трач, до переліку домінантних інноваційних напрямів соціокультурної діяльності, що характеризуються підвищеною релевантністю в досліджуваній хронологічній період, слід віднести цифрову культуру, адже цей напрям охоплює комплекс практик, пов'язаних з керуванням, дистрибуцією та рецепцією культурного контенту в цифровому середовищі. До даного сегменту належать розробка та адміністрування онлайн-музеїв (віртуалізація музейних колекцій), створення інтерактивних віртуальних екскурсій, організація онлайн-трансляцій концертних програм, імплементація інтерактивних виставкових проєктів, проведення онлайн-лекцій та майстер-класів, що забезпечують розширення доступу до культурних благ та сприяють формуванню цифрової грамотності різних соціальних груп. Важливим аспектом є забезпечення захисту авторських прав та ліцензування цифрового

контенту, а також розвиток цифрових архівів для збереження культурної спадщини [5].

5. Міжкультурна комунікація передбачає імплементацію комплексу заходів, спрямованих на активізацію міжкультурного діалогу, інтенсифікацію вивчення іноземних мов і культур, організацію міжнародних фестивалів, наукових конференцій та освітніх обмінів, а також проведення спеціалізованих тренінгів, майстер-класів та семінарів з метою формування міжкультурної компетентності, розвитку емпатії, толерантності та здатності до ефективної комунікації в полікультурному середовищі. Важливим елементом є також розробка та впровадження освітніх програм з міжкультурної комунікації для різних вікових груп.

6. Соціальна інклюзія передбачає імплементацію комплексних програм, спрямованих на забезпечення рівного доступу до соціальних, економічних, культурних та освітніх ресурсів для всіх членів суспільства, незалежно від їх соціального статусу, фізичних чи ментальних особливостей, етнічної приналежності, гендерної ідентичності чи інших дискримінаційних чинників. Особлива увага приділяється підтримці соціально вразливих та маргіналізованих груп населення, таких як люди з інвалідністю, літні люди, внутрішньо переміщені особи, представники етнічних меншин та інші групи, що стикаються з соціальною ізоляцією та дискримінацією. Важливим завданням є не лише боротьба з дискримінаційними практиками та стереотипами, а й створення інклюзивного культурного середовища, що забезпечує активну участь всіх членів суспільства у культурному житті, сприяючи їх соціальній інтеграції та самореалізації

7. На думку Г. Лещук, екологічна культура передбачає комплекс заходів, спрямованих на підвищення рівня екологічної свідомості населення, формування відповідального ставлення до довкілля, пропагування екологічно дружнього способу життя та стимулювання переходу до сталого розвитку. До даного напрямку належать організація та проведення екологічних акцій (прибирання територій, висадка дерев, збір вторинної сировини), розробка та імплементація освітніх програм з екології для різних вікових груп, формування екологічної культури через засоби масової інформації та соціальні мережі, підтримка екологічних ініціатив та проєктів, спрямованих на збереження біорізноманіття, зменшення забруднення навколишнього середовища, впровадження ресурсозберігаючих технологій та розвиток екологічного туризму тощо [4].

8. На думку В. Кулік, культурний туризм передбачає стратегічне планування та реалізацію заходів, спрямованих на розвиток інноваційних видів туризму, орієнтованих на використання та популяризацію об'єктів культурної спадщини (матеріальної та нематеріальної), організацію тематичних культурних маршрутів (історичних, етнографічних, гастрономічних тощо), проведення культурних фестивалів, історичних реконструкцій та інших культурно-пізнавальних заходів. Важливим аспектом є створення інтерактивних туристичних продуктів (мобільних додатків, аудіогідів,

віртуальних турів), що дозволяють туристам отримати більш глибоке та персоналізоване знайомство з історією, культурою та традиціями регіону. Це сприяє збільшенню туристичного потоку, підвищенню економічної активності місцевих громад та збереженню культурної автентичності [2, с. 218].

Вплив диверсифікації спектру соціокультурної діяльності на процес виховання особистості є багатоаспектним та характеризується значною інтенсивністю. Одним з ключових аспектів позитивного впливу є формування ціннісних орієнтацій, адже соціокультурна діяльність, репрезентуючи широкий спектр культурних зразків, артефактів та аксіологічних систем, створює умови для активного залучення особистості до процесу пізнання та критичного осмислення різноманітних культурних цінностей, що, в свою чергу, сприяє формуванню індивідуальної системи морально-етичних координат та особистісної ієрархії цінностей, в якій знаходять відображення власні уявлення про добро і зло, прекрасне та потворне, істину та неправду. Це сприяє формуванню моральної стійкості та здатності до автономного прийняття рішень.

Як зауважує Т. Філіна, соціокультурна діяльність в якості каталізатора творчої активності, забезпечує сприятливе середовище для актуалізації та реалізації креативного потенціалу особистості. Вона стимулює розвиток когнітивних функцій, пов'язаних з уявою, фантазією та креативністю, сприяючи формуванню дивергентного мислення, здатності до генерування оригінальних ідей та розв'язання нестандартних завдань, що є необхідними умовами для успішної самореалізації в сучасному динамічному світі. Крім того, соціокультурна діяльність сприяє розвитку естетичного смаку та формуванню навичок художньої експресії [6, с. 229].

На думку дослідниці, соціокультурна діяльність виступає важливим фактором соціалізації особистості, сприяючи її адаптації до норм, цінностей та соціальних ролей, домінуючих у суспільстві. Участь у соціокультурних практиках сприяє формуванню комунікативних навичок, розвитку соціального інтелекту, вмінню ефективно взаємодіяти з іншими людьми, налагоджувати соціальні зв'язки, конструктивно співпрацювати в колективі, а також знаходити компромісні рішення та розв'язувати конфлікти, що виникають у процесі соціальної взаємодії [6, с. 230].

Також зауважимо, що соціокультурна діяльність відіграє важливу роль у формуванні громадянської ідентичності особистості, сприяючи усвідомленню своєї приналежності до певної культурної спільноти, етносу та національної держави, що є необхідною умовою для формування патріотичної свідомості та відповідального ставлення до майбутнього своєї країни. Залучення до соціокультурної діяльності сприяє засвоєнню історичної пам'яті, усвідомленню культурної спадщини та формуванню ціннісного ставлення до національних символів, традицій та культурних надбань, а також стимулює активну участь у громадському житті та реалізацію громадянських прав і обов'язків.

Разом з тим, процеси імплементації соціокультурної діяльності супроводжуються низкою викликів та проблемних аспектів, що потребують

першочергового вирішення. До ключових стримуючих факторів слід віднести:

1. Обмежене фінансування, адже фінансове забезпечення соціокультурної сфери, як правило, здійснюється за залишковим принципом, що призводить до дефіциту ресурсів, необхідних для розробки та впровадження інноваційних проектів та програм, підтримки існуючих культурних інституцій та забезпечення їх сталого розвитку. Це, в свою чергу, негативно позначається на можливостях розширення спектру соціокультурних послуг та задоволення культурних потреб населення.

2. Незадовільний стан матеріально-технічної бази та недостатня кількість сучасних культурних осередків, особливо в сільській місцевості та віддалених регіонах, обмежує доступ населення до культурних благ, ускладнює організацію повноцінної соціокультурної діяльності та сприяє поглибленню соціально-культурної нерівності.

4. Відчувається нестача фахівців з належним рівнем професійної компетентності, креативності та організаційних навичок, здатних ефективно планувати, організовувати та проводити сучасні соціокультурні заходи, що відповідають актуальним потребам суспільства і це, в свою чергу, призводить до зниження якості соціокультурних послуг та обмеження їх виховного потенціалу.

5. Поширення деструктивних тенденцій масової культури, що характеризуються пропагандою насильства, агресії, низьким художнім рівнем та комерціалізацією культурних цінностей, становить загрозу для формування здорових ціннісних орієнтацій особистості, особливо в молодому віці. Необхідним є активний протидія цим негативним тенденціям та підтримка альтернативних культурних ініціатив, що сприяють розвитку високої духовності та моральності.

З метою оптимізації функціонування соціокультурної сфери та максимізації її виховного потенціалу, необхідно реалізувати наступні стратегічні напрями:

– забезпечення стабільного та достатнього фінансування соціокультурної сфери є ключовою умовою її ефективного розвитку та модернізації. Необхідно диверсифікувати джерела фінансування, залучаючи кошти з державного бюджету (на національному та регіональному рівнях), місцевих бюджетів, спонсорських внесків, грантів та коштів благодійних організацій, а також активізувати механізми державно-приватного партнерства для реалізації масштабних соціокультурних проектів;

– створення сучасної та розгалуженої інфраструктурної мережі є необхідною умовою забезпечення широкого доступу населення до культурних цінностей та якісних соціокультурних послуг. Необхідно здійснювати будівництво нових культурних центрів, бібліотек, музеїв та інших закладів культури, а також проводити комплексну модернізацію та реновацію існуючих об'єктів, забезпечуючи їх сучасним обладнанням, інформаційними технологіями та адаптацією до потреб людей з обмеженими можливостями. Особлива увага має приділятися розвитку культурної інфраструктури в

сільській місцевості та віддалених регіонах;

– забезпечення високого рівня професіоналізму та компетентності фахівців, що працюють у соціокультурній сфері, є визначальним фактором ефективності її функціонування. Необхідно організовувати систематичне навчання та підвищення кваліфікації кадрів, залучаючи до цього процесу провідних науковців, практиків, експертів та представників креативних індустрій, а також стимулювати обмін досвідом та впровадження інноваційних методик та технологій. Важливим є також створення привабливих умов праці та мотивації для залучення талановитої молоді до соціокультурної сфери;

– збереження та примноження національної культурної спадщини, а також сприяння розвитку сучасного українського мистецтва та літератури є важливим завданням державної культурної політики. Необхідно підтримувати діяльність творчих колективів, митців, письменників та інших діячів культури, організовувати фестивалі, виставки, конкурси та інші заходи, спрямовані на популяризацію української культури в Україні та за її межами. Особливу увагу слід приділяти захисту та збереженню об'єктів культурної спадщини, як матеріальних, так і нематеріальних;

– активне використання цифрових технологій відкриває нові можливості для розширення доступу населення до культурних цінностей, створення інноваційних форм соціокультурної діяльності та залучення молоді до культурного життя. Необхідно створювати онлайн-платформи для культурної освіти, віртуальні музеї та екскурсії, інтерактивні виставки, забезпечувати трансляції культурних подій в онлайн-режимі, а також підтримувати проекти, спрямовані на створення та поширення цифрового культурного контенту. Важливим аспектом є забезпечення цифрової грамотності населення та захист авторських прав у цифровому середовищі.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед.

Підсумовуючи зазначимо, що диверсифікація спектру напрямів соціокультурної діяльності у період кінця ХХ – першої половини ХХІ століття є визначальною тенденцією, що віддзеркалює фундаментальні трансформації соціальної структури, ціннісних орієнтацій та технологічного ландшафту сучасного суспільства. Глобалізаційні процеси, експоненційний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, зсув у бік постматеріалістичних цінностей та розквіт креативних індустрій зумовили генезу новітніх напрямів соціокультурної діяльності, таких як цифрова культура, міжкультурна комунікація та соціальна інклюзія, що розширюють можливості для самореалізації особистості, задоволення її культурних потреб та активної участі у суспільному житті.

Перспективні напрями подальших наукових розвідок вбачаємо в емпіричному дослідженні впливу окремих напрямів соціокультурної діяльності на різні сфери суспільного буття, розробці науково обґрунтованих стратегій підтримки та сталого розвитку соціокультурної сфери, а також на комплексному аналізі проблем та перспектив її функціонування в умовах посилення глобалізаційних процесів, цифровізації та трансформації соціальної структури тощо.

Використана література :

1. Бабенко Н. Б. Вплив соціально-культурної сфери на соціалізацію особистості. *Культура і сучасність*. 2008. № 1. С. 141-147.
2. Кулік В. Культурний туризм як компонент соціокультурної діяльності. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2008. Вип. 76. С. 216-224.
3. Кулікова С. В. Арт-менеджмент як складова частина соціокультурної діяльності. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2022, вип. 207. С. 175-179.
4. Лещук Г. Особливості соціокультурної діяльності як фактора соціально виховного впливу на особистість. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2019. Вип. 1(44). С. 98-101.
5. Трач Ю. В. Цифрові технології у культурі сучасного суспільства: тенденції і перспективи. Дисерт. на зд. наук. ст. д-ра культурології. Спец : 26.00.01 – теорія та історія культури. Київ, 2021. 542 с.
6. Філіна Т. В. Формування та забезпечення культурних потреб сучасної людини. *Культура і сучасність: альманах*. 2021. ч. 1. С. 228-232.
7. Щербина-Яковлева О. Поняття соціокультурної діяльності: філософські та культурологічні виміри. *Світгляд. Філософія. Релігія*. 2017. Вип. 12. С. 71-78.

References :

1. Babenko N. B. (2008). Vplyv sotsialno-kulturnoyi sfery na sotsializatsiyu osobystosti [The influence of the socio-cultural sphere on the socialization of the individual]. *Kultura i suchasnist*. № 1, 141–147 [in Ukrainian].
2. Kulik V. (2008). Kulturnyy turyzm yak komponent sotsiokulturnoyi diyalnosti [Cultural tourism as a component of socio-cultural activity]. *Multyversum. Filosofskyy almanakh*. № 76, 216–224 [in Ukrainian].
3. Kulikova S. V. (2022). *Art-menedzhment yak skladova chastyna sotsiokulturnoyi diyalnosti* [Art management as a component of socio-cultural activity]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedagogichni nauky*, № 207, 175–179 [in Ukrainian].
4. Leshchuk H. (2019). Osoblyvosti sotsiokulturnoyi diyal'nosti yak faktora sotsialno vykhovnoho vplyvu na osobystist [Peculiarities of socio-cultural activity as a factor of socio-educational influence on the personality.]. *Naukovyy visnyk Uzhhorodskoho universytetu*. Seriya: «Pedagogika. Sotsialna robota». № 1 (44), 98–101 [in Ukrainian].
5. Trach YU. V. (2021). Tsyfrovi tekhnolohiyi u kulturi suchasnoho suspilstva: tendentsiyi i perspektyvy [Digital technologies in the culture of modern society: trends and prospects]. Dyssert. na zd. nauk. st. d-ra kulturolohiyi. Spets: 26.00.01 – teoriya ta istoriya kultury. Kyiv. 542 [in Ukrainian].
6. Filina T. V. (2021). Formuvannya ta zabezpechennya kulturnykh potreb suchasnoyi lyudyny [Formation and provision of cultural needs of modern man]. *Kultura i suchasnist : almanakh*. № 1, 228–232 [in Ukrainian].
7. Shcherbyna-Yakovleva O. (2017). Ponyattya sotsiokulturnoyi diyalnosti: filosofski ta kulturolohichni vymiry [The concept of socio-cultural activity: philosophical and culturological dimensions]. *Svitohlyad. Filosofiya. Relihiya*. № 12, C. 71–78 [in Ukrainian].

S. KULIKOVA. Implementation and expansion of the spectrum of directions of socio-cultural activity as a factor of educational influence on personality in the period of the end of the 20th and the first half of the 21st century.

The article is devoted to the study of the implementation and diversification of directions of socio-cultural activity as a significant factor of educational influence on the formation of personality in the conditions of a transformational society of the end of the XXth – the first half of the XXIst century.

The author identifies factors that determine this process, in particular globalization (there is an intensive exchange of cultural values, both tangible and intangible, international socio-cultural projects and programs are being implemented aimed at supporting intercultural communication, promoting intercultural understanding, building tolerance and overcoming intercultural barriers), informatization (digital technologies have radically transformed the landscape of socio-cultural

activity, opening up unprecedented opportunities for expanding access to world cultural heritage, participating in interactive virtual cultural events and producing one's own cultural content, which contributes to the activation of citizens' creative self-realization), a change in value orientations (in the conditions of postmodern reality, there is a gradual transition to the dominance of post-materialist values, among which personal autonomy, authentic self-expression, creativity and the desire for self-realization are of particular importance) and the development of creative industries (the creative industries sector, which covers various types of economic activity related to creativity, innovation and the use of intellectual property is gaining increasing importance as a generator of new forms of socio-cultural activity that integrate creative potential, entrepreneurship and socially-oriented initiatives).

The author considers the impact of new areas of socio-cultural activity on socialization, enculturation, development of creative potential and civic position of the individual. Problem areas and prospects for optimizing the educational potential of socio-cultural activity in modern conditions are outlined.

Keywords: socio-cultural activity, education, personality, value orientations, educational influence.

DOI: <https://doi.org/10.31392/NZ-udu-160.2025.14>

УДК 372.851:004.77

Кусій М. І., Крутоус Т. П., Матяш А. Д.

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ У НАВЧАННІ МАТЕМАТИКИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Актуальність цифрової трансформації освіти підтверджена низкою державних освітніх документів. Цифровізація освіти є сучасним етапом її інформатизації. У цій статті розглянуті основні виклики у навчанні математики, які має подолати викладач математики закладу вищої освіти (ЗВО) в контексті цифрової трансформації освіти. Цифрова трансформація освіти – це процес глибокого впровадження цифрових технологій у всі аспекти освітньої діяльності, що змінює методи навчання, взаємодію між учасниками освітнього процесу та організацію навчального середовища. Цифрова трансформація освіти – це комплексна зміна всієї системи навчання для підвищення ефективності, доступності та якості освіти в сучасному цифровому суспільстві.

Пояснено, що реформування навчання математики в умовах цифрової трансформації освіти стає неминучим. Розглянуто конкретні приклади використання ІІІ для вирішення окремих проблем у навчанні математики. Акцентовано увагу, що застосування цифрових технологій є важливим напрямком реформування методики навчання математики у ЗВО. Цифрове середовище вимагає від науково-педагогічних працівників іншої ментальності, інших підходів і форм роботи зі здобувачами освіти. Важливість розвитку цифрових компетентностей викладачів математики, полягає в тому, що саме вони формують актуальне (логічне, критичне, стратегічне) мислення молодих фахівців ХХІ століття. Якраз сучасні випускники ЗВО з належним рівнем математичної компетентності мають не лише успішно реалізовувати себе в умовах цифрової економіки та суспільства, а й розбудовувати цю цифрову економіку і суспільство. Цифрова трансформація освіти покликана задовольняти зростаючі освітні потреби як студентів, так і викладачів, створюючи взаємопов'язане освітнє середовище для співпраці, інтерактивного та персоналізованого навчання.